

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 - 2014

Komisja Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności

2011/2175(INI)

22.11.2011

OPINIA

Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego
i Bezpieczeństwa Żywności

dla Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Jak uniknąć marnotrawienia żywności: strategię na rzecz poprawy wydajności
łańcucha żywnościowego w UE
(2011/2175(INI))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej: Anna Rosbach

PA_NonLeg

WSKAZÓWKI

Komisja Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności zwraca się do Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, właściwej dla tej sprawy, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

- A. mając na uwadze, że w UE straty żywności na etapie produkcji, po zbiorze i na etapie przetwarzania, a także marnotrawienie żywności na etapie sprzedaży i konsumpcji sięgają 179 kg rocznie w przeliczeniu na jednego mieszkańca¹;
- B. mając na uwadze, że można by było uniknąć 60% przypadków marnotrawienia żywności oraz że 20% żywności wyrzuca się z powodu niezrozumienia dat na etykiecie produktu²;
- C. mając na uwadze, że w poprzednich dekadach, kiedy produkcja żywności utrzymywała się na wysokim poziomie, zapobieganie marnotrawieniu żywności nie było priorytetem działań politycznych w Europie i w Ameryce Północnej, co doprowadziło do zwiększenia częstotliwości występowania tego zjawiska na wszystkich etapach łańcucha dostaw żywności; mając na uwadze, że w Europie i Ameryce Północnej żywność marnotrawiona jest przede wszystkim na etapie sprzedaży i konsumpcji, w przeciwieństwie do krajów rozwijających się, gdzie największe problemy związane ze stratami pojawiają się na etapie produkcji, zbiorów, przetwarzania i transportu;
- D. mając na uwadze, że do pozytywnej zmiany zachowań konsumenckich, polegającej na ograniczeniu marnotrawienia żywności, potrzebna jest zmiana paradygmatu, ale obecnie można już usprawnić zarządzanie etapami składowania, transportu i dystrybucji w łańcuchu żywnościowym UE;
- E. mając na uwadze, że marnotrawienie żywności nie tylko generuje dodatkowe koszty ekonomiczne, ale jest również niedopuszczalne ze środowiskowego i etycznego punktu widzenia;
- F. mając na uwadze, że produkcja żywności jest powiązana z wysokim poziomem emisji dwutlenku węgla i wykorzystania zasobów (w tym ziemi i wody);
- G. mając ponadto na uwadze, że w samej Europie straty przy zbiorach szacuje się na 4 mld EUR;
 - 1. jest przekonany, że zapobieganie stratom żywności musi stanowić priorytet, ponieważ żywność jest wartościowym i trudno dostępnym towarem, a wiele milionów ludzi cierpi z powodu głodu;
 - 2. wzywa do przedsięwzięcia stosownych środków na rzecz ograniczenia marnotrawienia produktów spożywczych w przemyśle spożywczym, handlu, restauracjach, placówkach opieki zdrowotnej, szkołach i innych instytucjach, ponieważ wiele bioodpadów powstaje

¹ Preparatory Study on Food Waste across the EU 27 (Badanie przygotowawcze dotyczące odpadów żywnościowych w 27 państwach członkowskich UE), Komisja Europejska, Paryż 2010 r., s. 11.

² Czasopismo „Environment for Europeans” (Przyroda dla Europejczyków), wydawane przez Dyрекcję Generalną Komisji Europejskiej ds. Środowiska, Luksemburg 2011, s. 8.

w wyniku zbiorowej konsumpcji żywności;

3. wskazuje na to, że nie ma jednolitej definicji marnotrawienia żywności, co prowadzi do poważnych rozbieżności w zbieraniu danych statystycznych i utrudnia podjęcie skutecznych działań na szczeblu unijnym i krajowym;
4. stwierdza, że należy przeanalizować i dostosować unijną politykę w zakresie bioodpadów, zarówno z etycznego, jak i środowiskowego punktu widzenia;
5. zdaje sobie sprawę, że ograniczenie marnotrawienia żywności niesie ze sobą znaczne korzyści dla środowiska, dotyczące nie tylko unikania negatywnych skutków unieszkodliwiania odpadów, ale także oszczędzania energii, redukcji emisji, ograniczenia zużycia wody i wykorzystania gruntów w procesie produkcji oraz unikania negatywnych skutków związanych z praktykami stosowanymi w produkcji rolnej, które mogą być niezgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju, np. zanieczyszczenia wody i utraty różnorodności biologicznej;
6. jest zdania, że można znacznie ograniczyć marnotrawienie żywności, jeśli łańcuch dostaw żywności będzie krótki, a lokalna produkcja i dystrybucja – skuteczne, co przyczyni się do ograniczenia marnotrawienia żywności;
7. jest zaniepokojony faktem, że ceny konsumpcyjne nie odzwierciedlają we właściwy sposób środowiskowych kosztów produkcji;
8. wzywa Komisję do przedstawienia jasnych celów dotyczących ograniczenia marnotrawienia żywności w ramach dyrektywy ramowej w sprawie odpadów; wzywa Komisję do zwrócenia szczególnej uwagi na marnotrawienie żywności w trakcie oceny opracowanych przez poszczególne państwa członkowskie programów, celów i wskaźników związanych z zapobieganiem powstawaniu odpadów zgodnie z dyrektywą ramową w sprawie odpadów; wzywa do przeprowadzania oceny każdego wniosku ustawodawczego dotyczącego żywności pod kątem jego skuteczności w zakresie ograniczania marnotrawienia żywności w ramach oceny skutków;
9. wzywa państwa członkowskie do szczególnego skoncentrowania się na kwestii marnotrawienia żywności w programach zapobiegania powstawaniu odpadów oraz podjęcia działań ustawodawczych ukierunkowanych na zapobieganie marnotrawieniu żywności na wszystkich etapach łańcucha produkcyjnego, w tym w handlu detalicznym i hurtowym; należy przy tym wyznaczyć cele dotyczące segregacji i redystrybucji odpadów oraz zapobiegania ich powstawaniu;
10. wzywa do ścisłego stosowania również do odpadów żywnościowych hierarchii odpadów określonej w dyrektywie ramowej w sprawie odpadów, która to hierarchia składa się z następujących elementów:
 - unikania jako najważniejszego priorytetu, dzięki czemu ogranicza się emisje gazów cieplarnianych i zużycie wody,
 - ponownego wykorzystania i recyklingu (np. kompostowania) jako kolejnych możliwości,

- wykorzystania do produkcji biogazu jako kolejnego kroku w hierarchii oraz
 - spalania lub składowania stosowanych w ostateczności;
11. podkreśla potrzebę stworzenia większej liczby zakładów przetwarzających bioodpady oraz do prowadzenia w większym stopniu w gospodarstwach domowych zbiórki odpadów, których nie da się uniknąć, np. zbędnych składników produktów żywnościowych; popiera działania takie jak domowe kompostowanie i przetwarzanie bioodpadów w rolnictwie;
 12. jest przekonany, że w celu ochrony ludzkiego zdrowia zachowanie zasady ostrożności powinno być najważniejsze podczas przetwarzania i wykorzystywania bioodpadów, zwłaszcza że mogą być one pośrednio ponownie wykorzystane w produkcji żywności/włączone do łańcucha żywnościowego lub stosowane w żywności i paszach z importu;
 13. jest zdania, że należy zoptymalizować i ograniczyć pakowanie: należy promować badania i innowacje w dziedzinie inteligentnych systemów pakowania, aby poszukiwać dobrych rozwiązań dotyczących rzeczywistej daty przydatności do spożycia dla poszczególnych produktów;
 14. jest głęboko przekonany, że wśród konsumentów należy promować świadomość środowiskową w zakresie poszanowania wartości i ochrony zasobów środowiska, aby zrozumieli oni, że konsumpcja zawsze wiąże się z oddziaływaniem na środowisko;
 15. podkreśla, że emisje gazów cieplarnianych związane z produkcją, pakowaniem i transportem wyrzucanej żywności są całkowicie zbędne; zauważa, że zwiększenie efektywności łańcucha dostaw żywności, mające na celu zapobieganie marnotrawieniu żywności i wyeliminowanie odpadów żywnościowych nadających się do spożycia, jest kluczowym działaniem na rzecz łagodzenia skutków zmiany klimatu;
 16. jest przekonany, że należy zachęcać do prowadzenia w supermarketach sprzedaży na wagę i w indywidualnie dopasowanych porcjach, aby ograniczyć zjawisko kupowania nadmiernej ilości żywności przez klientów;
 17. wzywa do zbadania, czy wydane dotychczas rozporządzenia nie zawierają zbędnych przepisów, które zmuszają supermarkety i sklepy spożywcze do wyrzucania żywności w pełni nadającej się do spożycia;
 18. zauważa, że dezorientacja konsumentów, brak zrozumienia oraz niewłaściwe zrozumienie daty przydatności do spożycia umieszczanej na etykietach żywności jest główną przyczyną wyrzucania żywności; przypomina, że prawodawstwo dotyczące przekazywania konsumentom informacji o żywności wymaga umieszczania na opakowaniu dat przydatności do spożycia („spożyć przed” i „najlepiej spożyć do”) oraz wskazówek dotyczących warunków przechowywania i stosowania; wzywa państwa członkowskie i sektor spożywczy do przeprowadzenia kampanii informacyjnych, które sprawią, że konsumenci będą w stanie zrozumieć oznaczenia i właściwie zinterpretować datę minimalnej trwałości, co pozwoli zapobiec wprowadzaniu konsumentów w błąd; jest jednak świadomy, że producenci żywności ze względu na pewność prawną są szczególnie

ostrożni przy określaniu daty minimalnej trwałości;

19. w związku z tym zwraca uwagę na znaczenie utworzenia wspólnoty wiedzy i innowacji (WWiI) w zakresie żywności, której priorytetem byłoby m.in. zapobieganie marnotrawieniu żywności;
20. jest świadomy, że w Europie, gdzie najwięcej żywności marnotrawionej jest na etapie sprzedaży i konsumpcji, wysiłki w zakresie zmniejszenia ilości odpadów powinny koncentrować się głównie na wymianie najlepszych praktyk, ulepszonych rutynowych czynności w zakresie przetwarzania żywności oraz zmianie w postępowaniu przedsiębiorstw i jednostek na wszystkich etapach łańcucha żywnościowego, od jego początku do końca, aby w odczuwalnym stopniu ograniczyć marnotrawienie żywności, zaś tylko skoordynowane działania europejskich i krajowych organów regulacyjnych, przemysłu i organizacji konsumenckich mogą przynieść wymierne skutki; w związku z tym wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby wspierały kampanie informacyjne i mające na celu osiągnięcie wspomnianych celów, a zwłaszcza kampanie propagujące wiedzę na temat powiązania między konsumpcją a produkcją, na temat kosztów, odpadów, zdrowia i środowiska, a także prowadzone od wczesnego dzieciństwa kampanie mające na celu edukowanie młodych ludzi w zakresie sposobów postępowania z żywnością, ograniczania ilości marnotrawionej żywności i wykorzystywania resztek;
21. wzywa Komisję i państwa członkowskie do uwzględnienia w pakiecie ustawodawczym dotyczącym reformy wspólnej polityki rolnej środków zapobiegających marnotrawieniu żywności na etapie produkcji, zbiorów, przetwarzania i transportu oraz do zaproponowania konkretnych działań zwiększających świadomość społeczną i odpowiedzialność konsumentów na etapie sprzedaży detalicznej i konsumpcji;
22. wzywa Komisję do przeprowadzenia analizy całego łańcucha żywnościowego w celu określenia, w których sektorach najczęściej dochodzi do marnotrawienia żywności i jakie rozwiązania można wykorzystać do zapobiegania temu zjawisku;
23. ponadto wzywa Komisję do zbadania, w jakim zakresie do marnotrawienia żywności dochodzi już na etapie zbiorów; uważa, że jeśli dochodzi do tego często, Komisja powinna zaproponować działania i środki ułatwiające rolnikom zapobieganie temu zjawisku;
24. jest zdania, że wymogi w zakresie zewnętrznej jakości (niezależnie od tego, czy są nałożone na mocy przepisów prawa unijnego czy krajowego, czy też na mocy wewnętrznych przepisów danego przedsiębiorstwa), które określają wielkość i kształt, zwłaszcza świeżych owoców i warzyw, są podstawą wielu niepotrzebnych odrzutów, co prowadzi do zwiększenia ilości marnotrawionej żywności;
25. zachęca instytucje publiczne, firmy z branży hotelarsko-gastronomicznej, szkoły, szpitale oraz banki żywności do zbierania i przekazywania osobom potrzebującym niewykorzystanej żywności, która wciąż nadaje się do spożycia przez ludzi, co miałyby stanowić uzupełnienie dla istniejących systemów opieki społecznej, nie zaś je zastępować;
26. jest przekonany, że rozwój nowych technologii, np. inteligentnych lodówek i pakowania z zastosowaniem nanotechnologii, może odegrać istotną rolę w ograniczaniu

marnotrawienia żywności; wzywa Komisję, aby w programach badawczych szczególną uwagę poświęciła kwestii ograniczania zjawiska marnotrawienia żywności;

27. wzywa detalistów do przyjęcia znacznej odpowiedzialności za ograniczenie zjawiska marnotrawienia żywności, np. obniżając wymagania dotyczące norm handlowych; wzywa Komisję do zebrania i opublikowania najlepszych praktyk mających na celu zapobieganie marnotrawieniu żywności w europejskim sektorze sprzedaży detalicznej oraz praktycznych rozwiązań dotyczących przetwarzania i dystrybucji środków spożywczych, które nie mogą być rozprowadzane poprzez standardowe kanały;
28. zauważa, że kwestia marnotrawienia żywności powinna być poruszana w ramach efektywnego wykorzystania zasobów i wzywa Komisję do wystąpienia z konkretnymi inicjatywami ukierunkowanymi na kwestię marnotrawienia żywności w ramach inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”;
29. w związku z tym jest zdania, że istnieje ogólna potrzeba poszerzenia wiedzy obywateli UE na temat żywności i żywienia;
30. odwołuje się do swojej rezolucji z dnia 6 lipca 2010 r. w sprawie zielonej księgi Komisji w sprawie gospodarowania bioodpadami w Unii Europejskiej¹, zwłaszcza do jej punktów od 1 do 4, w których Parlament Europejski wzywa Komisję, aby opracowała konkretny wniosek ustawodawczy w sprawie przetwarzania bioodpadów, których jedynie pewną część stanowi marnotrawiona żywność;
31. zauważa, że prawdziwe odpady żywnościowe mogą stanowić istotne i trwałe źródło biomasy i mogą być wykorzystywane do zastąpienia bioenergii wytwarzanej z drewna importowanego niezgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
32. uważa, że recykling bioodpadów poprzez kompostowanie lub wykorzystanie w wytwórniach biogazu jest znacznie bardziej pożądany niż spalanie, którego należy unikać i które jest dopuszczalne wyłącznie pod warunkiem, że przestrzega się właściwej hierarchii i odpady zostały wykorzystane w jak największym stopniu;
33. podkreśla, że potencjał odpadów żywnościowych w zakresie odzyskiwania energii nie powinien mieć wpływu na działania dotyczące istoty problemu marnotrawienia żywności ani tych działań opóźniać;
34. wzywa Komisję do dopilnowania, by kwestii efektywnego gospodarowania żywnością poświęcano równie dużo uwagi oraz aby podejmowano w związku z nią tyle samo działań zmierzających do podniesienia świadomości jak w przypadku efektywności energetycznej, ponieważ obie są równie ważne dla środowiska i naszej przyszłości;
35. wzywa Komisję do określenia wymogów dotyczących sprawozdawczości w zakresie marnotrawienia żywności, które będą obowiązywać państwa członkowskie, oraz do opracowania standardów metodologii wyliczania ilości żywności zmarnowanej na szczeblu państwa członkowskiego w celu zagwarantowania porównywalności;

¹ Teksty przyjęte, P7_TA(2010)0264.

36. wzywa Komisję do określenia konkretnych celów dotyczących zapobiegania marnotrawieniu żywności dla państw członkowskich w ramach celów dotyczących zapobiegania powstawaniu odpadów w państwach członkowskich do 2014 r. zgodnie z zaleceniami dyrektywy ramowej w sprawie odpadów z 2008 r.;
37. podkreśla potrzebę wprowadzenia oddzielnych systemów gromadzenia bioodpadów, aby odpady tego typu mogły być poddawane recyklingowi i optymalnie wykorzystywane tak często, jak to możliwe i zachęca Komisję do oceny potencjalnego zalecenia dotyczącego przyjęcia przez państwa członkowskie zasady oddzielnego gromadzenia odpadów żywnościowych przez gospodarstwa domowe lub sektor usług gastronomicznych; należy również dokonać oceny dotacji na rzecz rozbudowy instalacji do oddzielnego gromadzenia i przetwarzania;

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	22.11.2011
Wynik głosowania końcowego	+ : 38 - : 0 0 : 15
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	János Áder, Elena Oana Antonescu, Pilar Ayuso, Paolo Bartolozzi, Martin Callanan, Chris Davies, Esther de Lange, Anne Delvaux, Edite Estrela, Jill Evans, Karl-Heinz Florenz, Elisabetta Gardini, Gerben-Jan Gerbrandy, Julie Girling, Françoise Grossetête, Cristina Gutiérrez-Cortines, Satu Hassi, Jolanta Emilia Hibner, Dan Jørgensen, Karin Kadenbach, Holger Kraemer, Jo Leinen, Corinne Lepage, Peter Liese, Kartika Tamara Liotard, Linda McAvan, Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė, Miroslav Ouzký, Antonia Parvanova, Mario Pirillo, Pavel Poc, Vittorio Prodi, Frédérique Ries, Anna Rosbach, Oreste Rossi, Dagmar Roth-Behrendt, Carl Schlyter, Richard Seeber, Theodoros Skylakakis, Bogusław Sonik, Salvatore Tatarella, Anja Weisgerber, Åsa Westlund, Glenis Willmott, Marina Yannakoudakis
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Miroslav Mikolášik, Alojz Peterle, Birgit Schnieber-Jastram, Renate Sommer, Bart Staes, Csaba Sándor Tabajdi, Michail Tremopoulos, Andrea Zaroni